

**Методологічні аспекти
розвитку освітянського музейництва
у науково-дослідній діяльності Педагогічного
музею України**

Лариса Гайда

Педагогічний музей України

Серед завдань науково-дослідницької діяльності музею:

- Системне вивчення історії розвитку педагогіки, закладів освіти та діяльності педагогів.
- Формування та дослідження музейних колекцій, їх наукова обробка.
- Опрацювання окремих тем, пов'язаних з діяльністю музею.
- Розробка питань методики і техніки музейної справи.

Методологія — вчення про метод діяльності як такий, включає принципи, методи діяльності і знання, що відображує їх.

Складається з методології пізнання, методології практичної цільності та методології оцінки.

Структурним елементом науково-дослідницької діяльності є науково-методична робота.

Освітянське музейництво

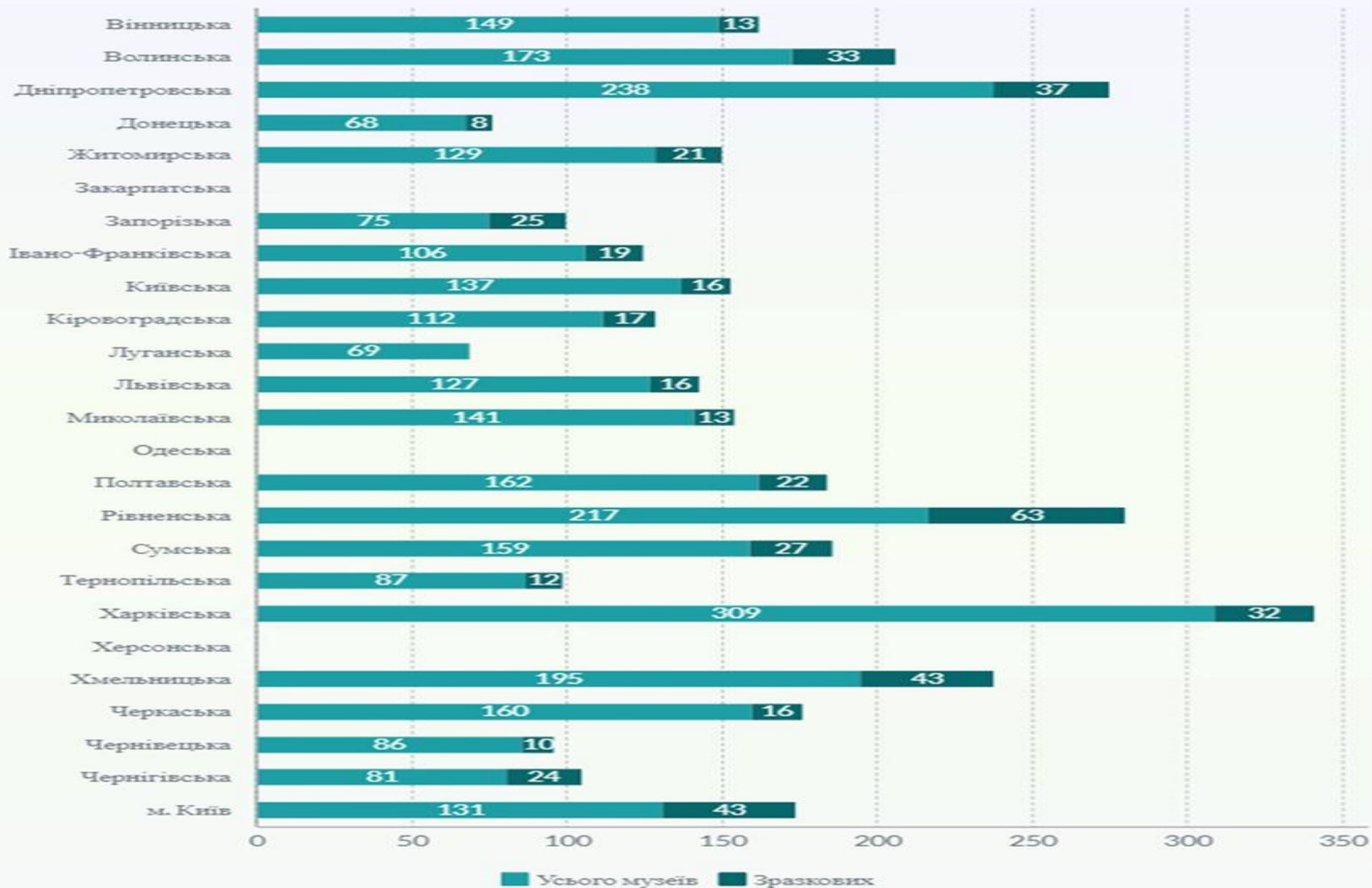
- Це процес створення та діяльності музеїв у закладах освіти, зокрема - у школах (заклади різних типів).
- Включає в себе: формування та поповнення колекції, нормативно-правову базу, наукове та навчально-методичне забезпечення, кадровий потенціал, освітні програми та форми роботи з дітьми, місце і роль у місцевій громаді.

Динаміка кількості зареєстрованих музеїв (2004-2022 рр.)

- 2004 рік: 3489
- 2007 рік: 3887
- 2010 рік: 4432
- 2015 рік: 4200 + 453 музеї = **4653** (не включені до статистичних даних **453** музеї: 182 - АРК+26 - Севастополя+245 - на окупованих територіях Донецької і Луганської областей)
- **2022 рік 3243**

Кількість музеїв при закладах загальної середньої, позашкільної, професійної освіти

управління освіти в областях та м. Києві, станом на **01 жовтня 2022 року** складає **3 243** одиниці, які розподілені таким чином:

За типами закладів освіти:

Заклади	Кількість музеїв
Загальної середньої освітні	2964
Професійної (професійно-технічної) освіти	126
Дошкільної освіти	38
Позашкільної освіти	115

За профілями:

Профілі музеїв	Кількість музеїв
Історичні:	2 217
- загальноісторичні	719
- військово-історичні	516
- історії освіти та/або закладу освіти	363
- археологічні	1
- етнографічні	618

Навчально-виховний потенціал музеїв закладів освіти колосальний! Їхня роль у цьому аспекті недооцінена.

Механізм впливу на дітей:

- Знання свого краю та його людей.
- Розуміння їх унікальності і значення.
- Формування системи цінностей, поглядів, життєвих принципів.
- На їх основі виховується громадянська позиція учнів, яка визначає життєвий успіх та реалізацію у суспільстві.

Речова колекція музею:

- Начальні посібники з краєзнавства.
  - Навчальні програми.
  - Матеріали досвіду діяльності музеїв закладів освіти.
  - Путівники музеями.
  - Візуальні джерела.
  - Окремі особові фонди педагогів-музейників.
-

ПЕДАГОГІЧНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ

Національної академії педагогічних наук України

- Головна
- Виставки
- Новини
- Фонди
- Публікації
- Музейна педагогіка
- Музеї педагогів
- Про музей
- Контакти

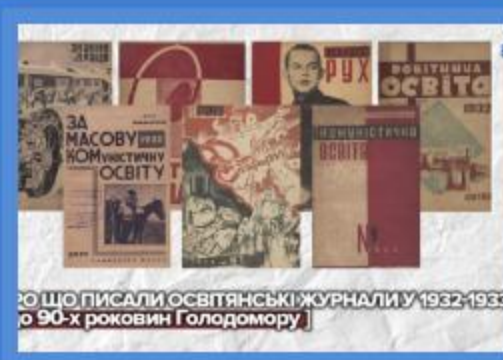
English

До 110-річчя від дня народження Олександра Мазуркевича (1913-1995), українського педагога, літературознавця

Борис Баєв (1923-1979), український психолог, фахівець у галузі вікової та педагогічної психології, психології мовлення

Про що писали освітянські журнали у 1932-1933 рр. (до 90-х роковин Голодомору)

Музика в школі

Відкриття виставки «Київ Сухомлинського» (до 99-ї річниці від дня народження педагога)

Виставка «Фонотека: навчальний вініл» доступна для відвідувачів протягом літа

- Електронна бібліотека
- Освітні програми музеїв
- Навчальні програми для гуртків
- Матеріали конференцій, семінарів
- Шкільні музеї
- Меморіальні музеї при навчальних закладах України
- Музейні експедиції

«Фонотека: навчальний вініл»

Відкриття виставки «Книга 1917 –

POPULAR RECENT

 «Спадщина Василя Сухомлинського: нові аспекти»: підсумок роботи секції

Posted on Октябрь 23, 2016

Онлайн-презентація краєзнавчого доробку Вчителя Сергія Янішевського

POSTED ON 19TH OKTYABRЬ 2023 BY ВАЛЕНТИНА ЄФІМОВА

5-6 жовтня 2023 р. відбувся онлайн семінар-практикум «Розвиток краєзнавчих компетентностей педагогів та учнів закладу загальної середньої та позашкільної освіти» для педагогів закладів освіти, позашкілля та вчителів – керівників шкільних музеїв Волинської області. Особливе зацікавлення слухачів викликала онлайн-презентація «Краєзнавча робота в школі і не тільки! На прикладі ліцею села Копачівка» учасника семінару-практикуму Сергія Янішевського, вчителя історії [...]

Рівненський центр національно-патріотичного виховання туризму, краєзнавства

1 тыс. "Нравится" • Подписчики: 1,2 тыс.

Вітаємо з підтвердженням звання «Зразковий» музеї Рівненщини

POSTED ON 9TH OKTYABRЬ 2023 BY ВАЛЕНТИНА ЄФІМОВА

Рівненський центр національно-патріотичного виховання туризму, краєзнавства. 2022/2023 навчальний рік став не лише роком випробувань, а й здобутків, зокрема, на ниві музейної педагогіки, яка набуває все більшої ваги у вихованні молодого покоління, сприяє дослідженню та збереженню історико-культурної спадщини українського народу, збагаченню музейного фонду України. Отож, вітаємо 20 колективів закладів загальної середньої, позашкільної та професійно-технічної освіти Рівненської [...]

9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	1	2	3	4	5

ПЕДАГОГІЧНІ ЦИТАТИ

Людина може стати людиною тільки шляхом виховання

— Кант

ХМАРКА

30подій_ПедагогічнийМузей_Україні

30років_незалежності_України Виставки Анонси виставок

Віртуальні виставки Заходи Педагогічного музею Конференції Конференції та семінари Мистецький арсенал Музейна

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ МУЗЕЇВ

Набір до Підліткової Ради Мистецького арсеналу

POSTED ON 23RD OKTYABRЬ 2023 BY ВАЛЕНТИНА ЄФІМОВА

Оголошується набір до Підліткової Ради Мистецького арсеналу 2023/2024 р. Вам від 15 до 17 років? Ви любите мистецтво й залюбки відвідуєте музеї? Обожаєте літературу та захоплюєтесь історією? Отже, вам точно до нас!

Екскурсія-квест «Дари Богів»

POSTED ON 23RD OKTYABRЬ 2023 BY ВАЛЕНТИНА ЄФІМОВА

Національний музей історії України. Екскурсія-квест «Дари Богів» відбувається на території музею – Старокиївській горі, яка є історичним серцем столиці. Завдяки цьому діти можуть помандрувати на 1000 років назад та завітати до стародавнього Києва! Юні учасники дізнаються, де був Княжий град, височили князівські палаци та давні капища. А під час квесту доводиться долати численні випробування та [...]

POPULAR

RECENT

RANDOM

80 днів навколо світу професій

Posted on 10 юня, 2017

Posted by Валентина Єфімова

Дитячий день «Подорож до Скіфії з Геродотом»

Posted on 23 феврала, 2021

Posted by Валентина Єфімова

Проект «Освіта у надзвичайних ситуаціях»

Posted on 7 феврала, 2023

Posted by Валентина Єфімова

До 125-річчя від дня народження Якова Борисовича Резніка (1892 – 1952)

Posted on 22 апреля, 2017

Posted by Валентина Єфімова

Видання та каталоги Національного науково-природничого музею

Posted on 20 апреля, 2021

Posted by Валентина Єфімова

Transla

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОЄКТ

«ШКІЛЬНЕ МУЗЕЙНИЦТВО У БІОГРАФІЯХ І ФАКТАХ»

Книга «Шкільне музейництво у біографіях і фактах» (2022)

Шкільне музейництво у біографіях і фактах

Свиновой Леся

*Музей академіка Михайла Кравчука
гімназії села Човниця
Луцького району Волинської області*

Свиновой Леся Степанівна (1 січня 1962, с. Човниця Ківерцівського (нині Луцького) району Волинської області) — український педагог, керівник Зразкового музею академіка Михайла

Шкільне музейництво у біографіях і фактах

Свереда Богдан

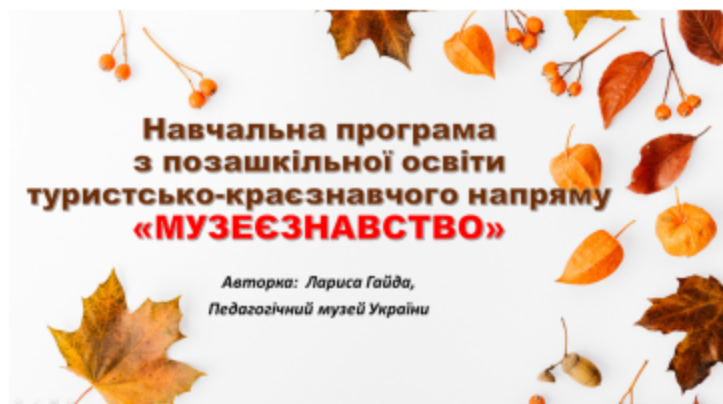
*Етнографічний музей «Світлиця»
Луцького ліцею № 14
імені Василя Сухомлинського
Волинської області*

Свереда Богдан Антонович (24 квітня 1943, с. Коршів Луцького району Волинської області) — український педагог, ініціатор створення, засновник і завідувач зразкового народного етнографічного музею «Світлиця» Луцького ліцею № 14 імені Василя Сухомлинського.

Освіта. Закінчив Коршівську середню школу Луцького ра-

English

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ГУРТКІВ

Навчальна програма з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку «Музеєзнавство»

POSTED ON 9TH ОКТЯБРЬ 2023 BY ВАЛЕНТИНА ЄФІМОВА

Педагогічний музей України презентує нову початкову програму з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку «Музеєзнавство» (основний рівень, розрахована на 3 роки навчання). Автор: Лариса Гайда – провідний науковий співробітник Педагогічного

Навчальна програма з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку «Юні екскурсоводи»

POSTED ON 12TH СЕНТЯБРЬ 2023 BY ВАЛЕНТИНА ЄФІМОВА

Метою програми є формування компетентностей особистості у процесі засвоєння базових знань з музеєзнавства та екскурсійної діяльності. Автори – Людмила Дюдя, методист відділу спортивного туризму і краєзнавства, керівник гуртка «Юні

POPULAR

RECENT

RANDOM

Posted by admin

Уроки війни. Як українські школярі наближають Перемогу.

Posted on 24 юля, 2022

Posted by admin

Тематична сторінка «Музей – школі»

Posted on 4 юля, 2016

Posted by admin

Центр-музей Антона Макаренка при виправній колонії для неповнолітніх імені А. Макаренка у селищі Подвірки Дергачівського району Харківської області

Posted on 17 апреля, 2017

Posted by admin

Posted by admin

Сімейний проект «Батьківські середи»

Posted on 19 юня, 2019

Posted by Валентина Єфімова

Posted by admin

Міжнародна виставка «Е...

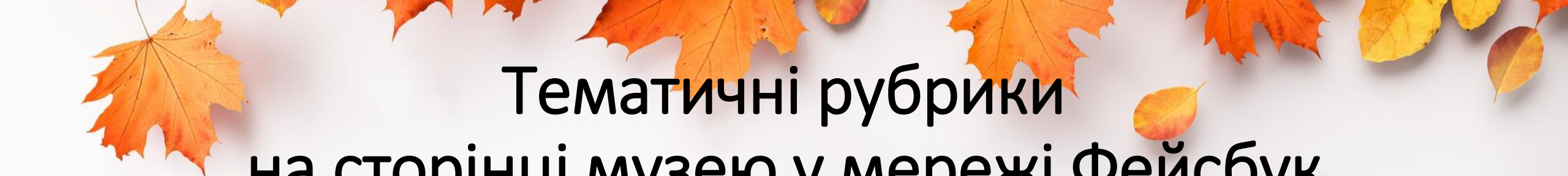
Transla

Слід відзначити, що навчальна програма має суттєве практичне значення, оскільки надає можливість для оплати праці керівника музею закладу освіти у формі діяльності гуртка «Музеєзнавство» від позашкільного закладу, який підпорядкований місцевій громаді.

Мета програми: набуття учнями компетентностей у процесі засвоєння базових знань з музеєзнавства та екскурсійної діяльності, залучення до процесів дослідження, вивчення і збереження історико-культурної спадщини України та рідного краю, сприяння вихованню у них національної свідомості.

Програма має відповідний гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі» (рішення експертної комісії з позашкільної освіти від 21.06.2023 (протокол № 2), а також зареєстрована у каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за №8.0059-2023

Тематичні рубрики на сторінці музею у мережі Фейсбук

- МузейнаПедагогіка_Методичний доробок
- МузейнаПедагогіка_Наукові пошуки
- МузейнаПедагогіка_Дайджест новин
- МузейнаПедагогіка_Досвід музеїв закладів освіти

Висновки

Музеї при закладах освіти, зокрема – шкільні, мають значний ресурс для використання у освітньо-виховній системі України. Особливого значення вони набувають в умовах російсько-української війни, коли саме школа збирає матеріали про події сьогодення, створює музеї новітніх героїв, куточки пам'яті випускників, встановлює меморіальні дошки, проводить дослідницьку та краєзнавчу роботу.

Серед провідних напрямів науково-методичної діяльності Педагогічного музею України ми виділяємо:

- Формування і популяризація краєзнавчо-музеєзнавчої колекції та електронного ресурсу «Музейна педагогіка».
  - Підготовка методичних матеріалів для керівників музеїв.
  - Поширення кращого досвіду педагогів-музейників.
-